

**PROFESOR STEFAN ROSZCZYK (1918 – 1996) – WYCHOWAWCA
WIELU POKOLEŃ INŻYNIERÓW ELEKTRYKÓW, WYBITNY DYDAKTYK,
AUTORYTET W DZIEDZINIE MASZYN ELEKTRYCZNYCH**

Mieczysław RONKOWSKI

Politechnika Gdańska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki
tel.: 604 69 69 15 e-mail: mieczyslaw.ronkowski@pg.edu.pl

Streszczenie: Profesor Stefan Roszczyk, zasłużony pracownik Wydziału Elektrycznego Politechniki Gdańskiej (PG), był wybitnym znawcą w dziedzinie maszyn elektrycznych. Absolwent Gimnazjum im. Króla Zygmunta Augusta w Białymstoku, w 1936 r. uzyskał maturę. Dyplom inżyniera elektryka uzyskał w gronie pierwszych absolwentów Wydziału Elektrycznego PG w 1946 roku. Autor szeregu podręczników i licznych artykułów naukowych. Znakomity dydaktyk i wychowawca młodzieży akademickiej, promotor i recenzent kilkudziesięciu prac dyplomowych, rozpraw doktorskich i habilitacyjnych oraz wniosków o tytuły profesora. Prowadził wykłady w Politechnice Gdańskiej, Akademii Medycznej w Gdańsku, Gdańskich Technicznych Zakładach Naukowych, Wyższej Szkole Marynarki Wojennej w Gdyni, Wyższej Szkole Morskiej w Szczecinie, Akademii Morskiej w Gdyni, prodziekan Wydziału Elektrycznego PG, kierownik Katedry Maszyn Elektrycznych, Katedry Maszyn i Napędu Elektrycznego, Zakładu Maszyn Elektrycznych, zastępca dyrektora i dyrektor Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej PG. Członek Stowarzyszenia Elektryków Polskich, członek PTETiS i członek Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów Komitetu Elektrotechniki PAN. Profesor Stefan Roszczyk zmarł 29 maja 1996 roku.

Słowa kluczowe: Stefan Roszczyk, maszyny elektryczne, Politechnika Gdańska.

1. MŁODZIEŃCZE LATA

Stefan Roszczyk urodził się w 1918 r. we wsi Niedzielsko, powiat Wieluń woj. łódzkie, gdzie ojciec pracował jako mechanik w majątku ziemskim (imiona rodziców Antoni i Balbina). Szkołę podstawową zaczął w Białymstoku w 1925 r., gdzie ojciec był pracownikiem PKP. Po ukończeniu sześciu oddziałów szkoły podstawowej wstąpił do Gimnazjum im. Króla Zygmunta Augusta w Białymstoku, kończąc je w 1936 r. uzyskał maturę. Po rocznej przerwie, potrzebnej na zdobycie środków na studia (udzielał korepetycji), wstąpił na Wydział Elektryczny Politechniki Warszawskiej, gdzie studiował do wybuchu wojny. W latach 1939-1941 przebywał na Litwie, usiłując bezskutecznie poprzez Litwę przedostać się do wojsk polskich walczących na Zachodzie. W 1941 r., po ataku Niemiec na ZSRR, wraca do Białegostoku, gdzie mieszkali Jego rodzice. W latach okupacji niemieckiej do 1944 r. początkowo pracował jako brygadier elektryk w warsztatach kolejowych, a następnie jako technik elektryk w firmie „Ostpreussenwerke” przy budowie sieci elektrycznych. W tym czasie, jako członek Narodowych Sił Zbrojnych, uczestniczył w ruchu oporu.

Po wyzwoleniu z okupacji niemieckiej pracował w Elektrowni Białystok jako kierownik sieci kablowej i jednocześnie jako nauczyciel matematyki i fizyki w gimnazjum dla dorosłych w Białymstoku. Następnie, na początku 1945 r. podjął przerwane studia na Politechnice Warszawskiej z tymczasową siedzibą w Lublinie. Od września 1945 r. przeniósł się z Lublina do Gdańska na czwarty rok studiów magisterskich na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej (PG) [4].

Organizatorem i pierwszym dziekanem Wydziału Elektrycznego był prof. Kazimierz Kopecki [1, 2]. Wydział Elektryczny rozpoczął działalność w roku akademickim 1945/46. Powołano 9 katedr, w tym Katedrę Maszyn Elektrycznych i Napędu Elektrycznego (KMEiNE).

Rys. 1. Profesor Stefan Roszczyk

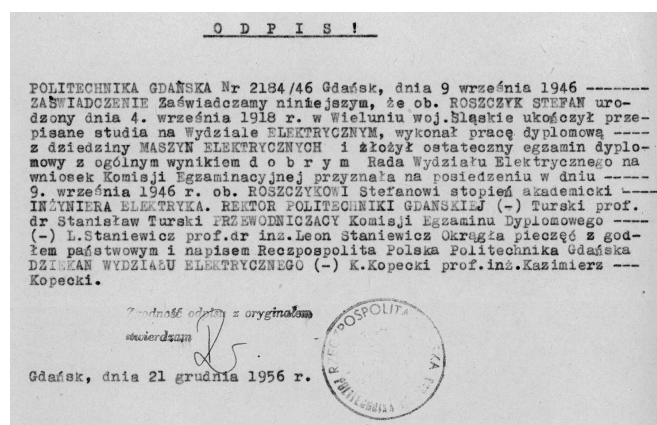
W KMEiNE był początkowo vacat na stanowisku kierownika. Początkowo funkcję opiekuna Katedry pełnił ad. inż. Mieczysław Rodkiewicz (*1903 – †1987), absolwent politechniki w Gdańsku (1929). Od 1 marca 1946 r. na

kierownika Katedry, jako profesor nadzwyczajny, został powołany znany w czasach II Rzeczypospolitej wybitny specjalista o wszechstronnym wykształceniu z dziedziny elektrotechniki, a zwłaszcza z konstrukcji maszyn elektrycznych, działacz i organizator życia gospodarczego – mgr inż. Stanisław Kaniewski [1, 2, 3]. W lipcu 1946 r. został mianowany profesorem zwyczajnym. W 1953 r. Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki nadała prof. S. Kaniewskiemu stopień naukowy doktora nauk technicznych. Podstawą do tego był następujący zapis w Ustawie o Szkolnictwie Wyższym i Pracownikach Nauki z 1950 roku: „Dotychczasowi profesorowie zwyczajni stają się samodzielnymi pracownikami nauki w rozumieniu niniejszej ustawy, zachowując tytuł naukowy profesora zwyczajnego i uzyskują stopień naukowy doktora nauk”.

W początkowym okresie KMEiNE była katedrą teoretyczną, prowadzono w niej wykłady z teorii i konstrukcji maszyn elektrycznych, ćwiczenia tablicowe, projektowanie i prace dyplomowe.

W programach studiów występowała odrębna specjalizacja z maszyn elektrycznych oparta o przedmioty związane z obliczaniem i konstrukcją maszyn elektrycznych. Prace dyplomowe były prowadzone głównie przez prof. S. Kaniewskiego. Laboratorium maszyn elektrycznych było włączone do Katedry Miernictwa Elektrycznego i Pomiarów Maszyn pod kierownictwem prof. Stanisława Trzetrzezińskiego [1, 5, 7].

W dniu 9 września 1946 r. dyplomant Stefan Roszczyk zdał egzamin, uzyskując dyplom inżyniera elektryka (równoważny mgr inż.) w gronie pierwszych 11 absolwentów Wydziału Elektrycznego PG (rys. 2).

Rys. 2. Odpis zaświadczenia o ukończeniu studiów

Zainteresowanie inż. Stefana Roszczyka dziedziną maszyn elektrycznych i ich wykorzystaniem w szeroko pojętej elektrotechnice, skłoniły go do podjęcia pracy (od 1 października 1946 r.) w charakterze młodszego asystenta w KMEiNE PG. Jednocześnie podjął pracę jako asystent w Zakładzie Fizyki Akademii Lekarskiej w Gdańsku.

Niewątpliwie, niezwykła osobowość prof. S. Kaniewskiego miała wpływ na młodego inż. S. Roszczyka na podjęcie pracy w KMEiNE.

W roku 1946 (25 grudnia) asystent Stefan Roszczyk poślubił Halinę z domu Zdybek. Wychowali dwie córki: Joannę i Annę, które ukończyły studia na Wydziale Elektrycznym PG. W rodzinach córek Joanny i Anny urodziło się 4 wnuków i 5 prawnuków. Wnuk Paweł Kalisz (syn córki Anny) również ukończył studia na Wydziale Elektrycznym PG.

2. DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZA I DYDAKTYCZNA

Zainteresowaniom maszynami elektrycznymi Stefan Roszczyk pozostał wierny do końca swego życia, pracując w Politechnice Gdańskiej kolejno na stanowisku asystenta (1946), st. asystenta (1947), adiunkta (1949), z-cy profesora (1954), docenta (1957), profesora nadzwyczajnego (1967) i zwyczajnego (1974).

Pierwsze lata pracy w KMEiNE związane są z zagadnieniami obliczeń, projektowania i konstrukcji maszyn elektrycznych. Inż. S. Roszczyk prowadził ćwiczenia z maszyn elektrycznych opracowując samodzielnie tematy ćwiczeń. Prowadząc zajęcia na studium dziennym i wieczorowym (WSI) preferował indywidualną pracę studentów. Podejście takie stanowiło novum w tym okresie.

W Katedrze współpracuje w wydaniu skryptów z obliczeń maszyn prądu stałego (1947) i silników asynchronicznych (1949). Traktując zajęcia na Politechnice Gdańskiej jako podstawowe rezygnuje w 1947 r. z pracy w Akademii Lekarskiej.

Na przełomie 1947/49 r. (około jednego roku) pracuje w przemyśle: w przewijalni Firmy Piotr Wirzewski (Gdańsk-Wrzeszcz) prowadzi nadzór techniczny (przewijanie spawarek wirujących oraz transformatorowych, silników prądu stałego, silników asynchronicznych i luzowników windowych); na zlecenie Zjednoczenia Stoczni Polskich dokonuje przeliczenia 2-ch maszyn prądu stałego celem ich przezwolenia, przerabia silnik asynchroniczny na przetwornicę częstotliwości; na zlecenie Gazowni Miejskiej w Gdańsku uruchamia napęd kompresorów.

W czerwcu 1949 r. Ministerstwo Oświaty udziela zgody st. as. S. Roszczykowi na wykonywanie zajęcia ubocznego w charakterze kontraktowego wykładowcy Maszyn elektrycznych i transformatorów w Gdańskich Technicznych Zakładach Naukowych.

W czerwcu 1949 r. st. as. S. Roszczyk jest delegowany do fabryki maszyn elektrycznych w Żychlinie w celu pogłębienia wiedzy praktycznej z zakresu projektowania i technologii maszyn elektrycznych. W lipcu 1949 r. prof. S. Kaniewski składa wniosek o awansowanie st. as. S. Roszczyka na stanowisko adiunkta w KMEiNE. Wniosek uzasadnił obciążeniem st. as. S. Roszczyka prowadzeniem wykładów z maszyn elektrycznych na II roku Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej (WSI), budową drugiego Laboratorium Maszyn Elektrycznych i koniecznością dalszego wzmocnienia współpracy Katedry z przemysłem.

Od dnia 1 września 1949 r. ad. S. Roszczyk uzyskuje stypendium z Komisji Popierania Twórczości Naukowej i Artystycznej przy Radzie Ministrów, na realizację pracy doktorskiej.

W 1950 r. KMEiNE zyskała kolejnych wybitnych absolwentów Wydziału Elektrycznego, którzy współtworzyli jej dalszy rozwój, w osobach: Zdzisława Manituśa (*1922-†1985), Zbigniewa Muszalskiego (*1927-†2002), Franciszka Przędzieckiego (*1926-†2014) i Henryka Bitła (*1923-†2006) [1].

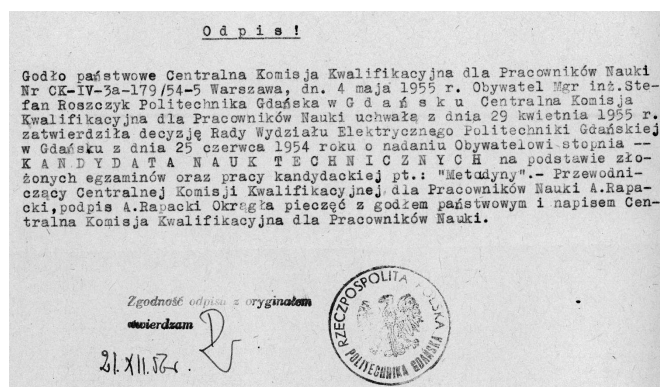
W 1952 r. ad. S. Roszczyk podejmuje pracę (1/2 etatu) w Instytucie Elektrotechniki (Oddz. Gdańsk).

Z początkiem r. akad. 1952/53 ad. inż. Longin Kurski spowodował przeniesienie Laboratorium Maszynowego z Katedry Miernictwa Elektrycznego i Pomiarów Maszyn (kierowanej przez prof. S. Trzetrzezińskiego) do utworzonej Katedry Napędu i Trakcji Elektrycznej (KNiTE), kierowanej przez M. Rodkiewicza). W kolejnym etapie reorganizacyjnym zespół napędu w KMEiNE został

przeniesiony do KNiTE, a KMEiNE stała się Katedrą Maszyn Elektrycznych (KME), kierowaną przez prof. S. Kaniewskiego. Wkrótce w KNiTE utworzono trzy zakłady: Zakład Urządzeń Trakcyjnych (kierowany przez M. Rodkiewicza), Zakład Podstaw Napędu (kierowany przez L. Kurskiego) i Zakład Automatyki Napędu (kierowany przez Jerzego Jaczewskiego). W wyniku kolejnej reorganizacji na Wydziale Elektrycznym w roku 1959, powyższe Zakłady wyodrębniły się już jako samodzielne jednostki, powstała Katedra Napędu Elektrycznego (kierowana przez L. Kurskiego), Zakład Automatyki Napędu Elektrycznego (kierowany przez J. Jaczewskiego) i Katedra Trakcji Elektrycznej (kierowana przez Mieczysława Rodkiewicza). Stan taki trwał do przełomu lat 1968/1969 [5, 6, 7].

Z dniem 1 września 1954 r. minister O. Achmatowicz przyznaje ad. S. Roszczykowi tytuł zastępcy profesora. Następnie z dniem 1 października 1954 r. zostaje powołany przez tegoż ministra na prodziekana Wydz. Elektrycznego PG na kadencję 1954/56.

Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki uchwałą z dnia 29 kwietnia 1955 r. zatwierdziła decyzję Rady Wydziału Elektrycznego PG z dnia 25 czerwca 1954 r. o nadaniu mgr. inż. Stefanowi Roszczykowi stopnia Kandydata Nauk Technicznych, na podstawie złożonych egzaminów oraz pracy kandydackiej pt. „Metadyny” (rys. 3). Promotorem był prof. dr inż. Kazimierz Kopeccki.

Rys. 3. Zatwierdzenie decyzji o nadaniu stopnia Kandydata Nauk Technicznych

W 1956 roku kand. n. t. Stefan Roszczyk zostaje powołany na kierownika Studium Eksternistycznego Magisterskiego Wydz. Elektrycznego PG.

W dniu 27 kwietnia 1957 r. kand. n. t. Stefan Roszczyk wyjeżdża na okres 7 dni na Targi w Hanowerze.

Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki uchwałą z dnia 28 listopada 1957 r. przyznała kand. n. t. S. Roszczykowi tytuł naukowego docenta. Docent kand. n. t. S. Roszczyk zostaje powołany przez ministra O. Achmatowicza na stanowisko docenta przy KME PG. W związku z przyznaniem tytułem naukowym docenta, kand. n. t. S. Roszczykowi, stał się samodzielnym pracownikiem nauki PG.

Przeglądając, nieliczne z okresu lat pięćdziesiątych, publikacje KMEiNE należy wyróżnić pozycję pt. „Silniki indukcyjne asynchroniczne”, wydaną w 1956 r. przez PWN, jako praca zespołowa: S. Kaniewskiego, S. Roszczyka, J. Jaczewskiego i Z. Manitiusa. Książka ta, wykraczając poza ramy podręcznika akademickiego, zawiera wnikliwie

opracowane podstawy teoretyczne w zakresie projektowania oraz eksploatacji maszyn i napędów asynchronicznych.

Profesor S. Kaniewski przechodzi na emeryturę z dniem 30 września 1960 r. Funkcję kierownika KME obejmuje doc. Stefan Roszczyk z dniem 19.12.1959 r.

W następnych latach wyodrębniły się w KME zespoły pracujące pod kierunkiem prof. Roszczyka. Cennym wynikiem tych prac były zrealizowane prace doktorskie. Do roku 1969 prof. Stefan Roszczyk był promotorem obronionych prac doktorskich (stopień doktora nauk technicznych) następujących osób: Franciszek Przeździecki (1964), Mieczysław Wierzejski (1964), Zdzisław Manitius (1965), Jerzy Kolka (1965), Stanisław Lebioda (1965) i Jan Bogdanowicz (1969).

Jako autor niniejszego artykułu byłem studentem prof. Stefana Roszczyka. Na Wydziale Elektrycznym studiowałem w latach 1963-1969. Jako przedmiot podstawowy prof. S. Roszczyk prowadził dwusemestralny wykład z maszyn elektrycznych. Wykłady prof. S. Roszczyka wspominam jako jedne z najlepszych w czasie moich studiów. Prowadził je ze swadą i z naciskiem na zrozumienie przez studentów zjawisk fizycznych zachodzących w maszynach elektrycznych. Mówił barwnym językiem i wyróżniało go niezwykle poczucie humoru. Pasjonujące wykłady prof. S. Roszczyka i moje zainteresowania maszynami elektrycznymi, przekonały mnie do wyboru specjalności Budowa maszyn elektrycznych i aparatów elektrycznych. W ramach tej specjalności prof. Stefan Roszczyk wykladał: Budowa maszyn elektrycznych, Projektowanie budowy maszyn elektrycznych. Prowadził także Seminarium maszyn elektrycznych. Prof. Stefan Roszczyk był opiekunem mojej pracy dyplomowej pt. „Uniwersalna maszyna elektryczna”. Egzamin dyplomowy zdałem w dniu 2 maja 1969 r. uzyskując dyplom mgr inż. elektryka. Z dniem 1 maja 1969 r., z rekomendacji prof. S. Roszczyka, zostałem zatrudniony w KME na stanowisku as. stażysty.

Z rozpoczęciem roku akademickiego 1968/1969 wchodzi w życie reforma szkolnictwa wyższego. W piśmie Ministra NSzWiT z dnia 20.11.1968, prof. S. Roszczyk został odwołany z dniem 31.08.1968 r. z funkcji kierownika KME (powierzonej mu decyzją z dnia 19.12.1959 r.). W tym piśmie zostaje jednocześnie powołany na kierownika nowo utworzonej Katedry Maszyn i Napędu Elektrycznego (KMINE), na okres od dnia 1.09.1968 r. do końca roku akademickiego 1972/1973. Katedra została utworzona z połączenia dwóch dotychczas istniejących: Katedry Maszyn Elektrycznych i Katedry Napędu Elektrycznego.

Kolejny etap reorganizacji: powołanie prof. S. Roszczyka na kier. Zakładu n-d MiNE w Inst. Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej (IEMiP) z dniem 1.10.1969 r.; powołanie na z-cy dyr. IEMiP ds. n-b z dniem 1.09.1969 r.; powołanie na kier. Zakładu ME z dniem 1.10.1974 r. do 30.09.1979 r.; zwolnienie z funkcji z-cy dyr. ds. n-b IEMiP z dniem 31.03.1972 r.

W roku 1979 ukazał się podręcznik autorstwa prof. S. Roszczyka pt. *Teoria maszyn elektrycznych*, wydany przez Wydawnictwo Naukowo-Techniczne (WNT). Książka została wydana z dotacją Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Było to ukoronowanie działalności publikacyjnej prof. S. Roszczyka. Książkę swoją prof. S. Roszczyk traktował jako podręcznik dla studentów, ale również jako pomoc dla inżynierów i techników zajmujących się maszynami elektrycznymi. Obejmuje ona teorię maszyn elektrycznych i transformatorów

z wyłączeniem problemów konstrukcyjnych. Istotną częścią podręcznika jest rozdział poświęcony syntezie teorii maszyn elektrycznych.

Prof. S. Roszczyk został zatrudniony w WSM w Szczecinie (1/2 etatu) w okresach: 1979–1980, 1980–1981, 1986–1987. W WSM prowadzi specjalistyczne wykłady dla elektryków okrętowych oraz sprawuje opiekę nad rozwojem naukowym kadry w Zakładzie Elektrotechniki i Elektroniki Okrętowej w WSM w Szczecinie.

Prof. S. Roszczyk został zatrudniony w Akademii Morskiej w Gdyni (1/2 etatu) w okresie 1987–1988.

W roku 1993 ma miejsca kolejna zmiana struktury organizacyjnej PG – zmiana struktury instytutowej na strukturę katedralną. Na bazie istniejącego IEMiP powstaje Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych, pod kierownictwem dr. hab. inż. Zbigniewa Muszalskiego, prof. nadzw. PG. Szczegóły przedstawiono w publikacjach [5, 6, 7].

3. DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNA I EKSPERCKA

W okresie pracy na PG prof. S. Roszczyk był aktywnym członkiem Związku Nauczycielstwa Polskiego (ZNP). Pełnił funkcję przewodniczącego Rady Zakładowej ZNP na PG. Był także wybranym radnym do Miejskiej Rady Narodowej w Gdańsku. W roku 1970 wstąpił do Związku Bojowników o Wolność i Demokrację. Przez szereg lat był członkiem Zarządu Koła przy PG.

Prof. S. Roszczyk był weryfikatorem SEP i ekspertem opiniodawcą w Centrum Techniki Wytwarzania Przemysłu Okrętowego „PROMOR” (1977).

4. WYCHOWANKOWIE

Prof. Stefan Roszczyk dbał o rozwój młodej kadry naukowej. Dobierał nowych pracowników spośród uzdolnionych absolwentów Wydziałów Elektrycznego. Zachęcał ich do studiowania literatury światowej i przekazywał im swoją bogatą wiedzę i doświadczenie. Wypromował 15 doktorów, z których 3. uzyskało stopień doktora habilitowanego, 1 tytuł profesora. Są to profesor Mieczysław Wierzejski; doktorzy habilitowani: Zbigniew Muszalski, Dariusz Karkosiński i Elżbieta Bogalecka.

Prof. Stefan Roszczyk był również recenzentem licznych rozpraw doktorskich i habilitacyjnych oraz wniosków o tytuł profesora.

5. ODZNACZENIA, WYRÓŻNIENIA I NAGRODY

Nagrodę Ministra Szkolnictwa Wyższego otrzymał w 1956 roku.

Za wyróżniającą się działalność dydaktyczną i naukową profesor Stefan Roszczyk został odznaczony: Specjalną Odznaką Honorową SEP (1965), Złotym Krzyżem Zasługi (1968), Złotą Odznaką ZNP (1970), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1973), Odznaką Honorową Zasłużony Ziemi Gdańskiej (1975), Zasłużony Nauczyciel PRL (1979), Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Nagroda Rektora za osiągnięcia n-b (1968) o charakterze stosowanym, a w szczególności za współudział w pracy pt. „Ultraszybki tyrystorowy regulator napięcia ze sterowaniem magnetycznym do jednofazowej prądnicy synchronicznej”. Zlecenie Szefostwa Wojsk Inżynierskich MON.

Nagroda Rektora z okazji Dnia Nauczyciela i Pracownika Nauki, za wyniki pracy organizacyjno-społecznej w Radzie Zakładowej ZNP w roku akad. 1966/67.

Nagroda Rektora za osiągnięcia n-b (1968) „Projekt wstępny serii morskich jawnobiegunowych maszyn synchronicznych o mocy 125 do 400 kVA”. Zlecenie ZOUE „ELMOR” w Gdańsku.

Nagroda Rektora z okazji Dnia Nauczyciela i Pracownika Nauki za wyniki pracy społecznej na stanowisku przewodniczącego RZ ZNP w roku akad. 1967/68.

Nagroda Rektora z okazji Dnia Nauczyciela i Pracownika Nauki za osiągnięcia w pracy społecznej na stanowisku przewodniczącego RZ ZNP w roku akad. 1968/69.

Nagroda Rektora za współudział w opracowaniu n-b typu stosowanego, zrealizowanego w roku 1971 w ramach umowy z ZOUE „ELMOR” w Gdańsku „Analiza i badania silników prądu stałego zasilanych z przetwornicy tyrystorowej”.

Nagroda Rektora za realizację Projektu „Błotniak” – Zlecenie Marynarki Wojennej (1975).

Nagroda Rektora za osiągnięcia n-b za współudział w wykonaniu pracy pt.: „Wpływ tyrystorowych układów napędowych na elektryczną sieć okrętową” w roku akad. (1974/1975).

Nagroda Rektora za „Opracowanie, wykonanie i przebadanie modelu silnika asynchronicznego z nabadowanym elektronicznym układem regulacji prędkości obrotowej”. Zlecenie KOMEL (1975).

Nagroda Rektora za współautorstwo publikacji pt. „Istotne warunki pracy maszyn elektrycznych pracujących w układzie napędu głównego na statkach łowczych” (1976).

Nagroda Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki (1978) – na wniosek studentów.

6. OSTATNIE LATA

Profesor Stefan Roszczyk nabywa prawa emerytalne z dniem 30 września 1988 r.

Od czasu przejścia na emeryturę prof. S. Roszczyk nadal pracował w Zakładzie Maszyn Elektrycznych IEMiP, pełniąc obowiązki nauczyciela akademickiego (1/2 etatu). Prowadził następujące wykłady: Teoria maszyn elektrycznych (kier. Elektrotechnika, IV sem.); Wybrane działy z teorii maszyn elektrycznych (specj. Maszyny elektryczne, IX sem.) oraz Maszyny elektryczne na Studium Podyplomowym Tracji Elektrycznej.

Kolejne miejsce zatrudnienia prof. S. Roszczyka: Ośrodek Doświadczalny IEMiP (1/3 etatu prof. zw.) w okresach: 01.10.1993 – 30.09.1994, 01.10.1995 – 30.09.1996 jako konsultant przy tematach realizowanych w ramach działalności Wydziałowego Ośrodka Doświadczalnego.

Do końca dni swojego życia prof. Stefan Roszczyk utrzymywał kontakt z Katedrą Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych, udzielając rad fachowych oraz wyrażając opinię na różne tematy.

Profesor Stefan Roszczyk zmarł 29 maja 1996 r., spoczywa na cmentarzu Srebrzysko w Gdańsku-Wrzeszczu, w kwaterze zasłużonych profesorów Politechniki Gdańskiej. W pogrzebie uczestniczyło wielu kolegów i wychowanków. Zachowują w pamięci Profesora jako patriotę propagującego

otwartość na Europę i Człowieka, który swoją postawą dawał przykład prawdziwego uczonego i nauczyciela. Symbolizował wartości bliskie środowisku akademickiemu: dążenie do prawdy, pracowitość, tolerancję i uczciwość.

W dniu 10 grudnia 2018 r. odbyło się Sympozjum w Sali Senatu PG poświęcone pamięci profesora Jerzego Jaczewskiego – patrona roku 2018 PTETiS i profesora Stefana Roszczyka, z okazji przypadającej setnej rocznicy Ich urodzin. Organizatorem Sympozjum był Oddział Gdański PTETiS.

7. WYKAZ DOKTORANTÓW

1. Franciszek Przeździecki, Wyznaczanie krzywej momentu silników asynchronicznych klatkowych przy uwzględnieniu wypierania prądu i nasycenia, 1964 r.
2. Mieczysław Wierzejski, Regulacja napięcia samowzbudnych prądnic synchronicznych małej mocy przy zastosowaniu półprzewodnikowych prostowników sterowanych, 1964 r.
3. Zdzisław Manitus, Parametry stanów ustalonych i przejściowych spawarki elektrycznej z polem poprzecznym, 1965 r.
4. Jerzy Kolka, Parametry obwodu wzbudzenia silnika prądu stałego zasilanego napięciem pulsującym, 1965 r.
5. Stanisław Lebioda, Drgania maszyn prądu stałego w przypadku wirującego układu sił wymuszających pochodzenia magnetycznego, 1965 r.
6. Jan Bohdanowicz, Analiza pracy silnika indukcyjnego pierścieniowego z zaworami półprzewodnikowymi włączonymi w obwód wirnika, 1969 r.
7. Marek Karwowski, Silnik z komutacją elektroniczną o wzbudzeniu szeregowym oraz regulowaną prędkością obrotową, 1974 r.
8. Zbigniew Muszalski, Weryfikacja struktury produktów zużycia zestyku ślizgowego maszyn elektrycznych na tle klasycznych i nowoczesnych teorii komutacji, 1975 r.
9. Bolesław Wawryszuk, Odształcenie prądów i napięcia prądnic synchronicznych obciążonych półprzewodnikowym prostownikiem o współmiernej mocy, 1975 r.
10. Jarosław Hryniewicz, Analiza obwodu prądów wałowych w zespołach prądotwórczych okrętowych z prądnicami synchronicznymi, 1978 r.
11. Duc Pham Minh, Wpływ istotnych czynników eksploatacyjnych na przewodzenie elektryczne i prace zestyku ślizgowego w maszynach elektrycznych, 1985 r.
12. Dariusz Karkosiński, Badanie wpływu dokładności procesu technologicznego na poziom drgań i hałasu indukcyjnych trójfazowych silników klatkowych, 1986 r.
13. Elżbieta Bogalecka, Metody obliczania zniekształceń napięcia w okrętowej sieci energetycznej zawierającej obciążenie przekształtnikowe, 1987 r.
14. Jerzy Witkowski, Niekonwencjonalna maszyna prądu stałego o zmniejszonym strumieniu rozproszenia zewnętrznego, 1988 r.
15. Janusz Wróblewski, Bezszcotkowa dowzbudzana prądnica synchroniczna z magnesami trwałymi, 1991 r.

8. PUBLIKACJE

8.1. Książki

1. Kaniewski S., Roszczyk S., Jaczewski J., Manitus Z.: Silniki indukcyjne asynchroniczne, PWN Warszawa, 1956.
2. Roszczyk S., Manitus Z.: Elektromaszynowe elementy automatyki, PWN Warszawa, 1969.
3. Kuropatwiński S., Lipski T., Roszczyk S., Wierzejski M.: Ergoelektryczne układy okrętowe, Wyd. Morskie, Gdańsk, 1972.
4. Roszczyk S., Maksimow J. I., Kowalski Z., Cichy M.: Statyczne i dynamiczne własności okrętowych zespołów prądotwórczych, Wyd. Morskie, Gdańsk, 1976.
5. Roszczyk S.: Nadprzewodzące elektryczne maszyny okrętowe, Wyd. Morskie, Gdańsk, 1978.
6. Roszczyk S.: Teoria maszyn elektrycznych, WNT, Warszawa, 1979.
7. Roszczyk S., Witkowski J.: Elektromechaniczne przetworniki energii w zadaniach, Wyd. Politechniki Gdańskiej, Gdańsk, 1982.

8.2. Publikacje i referaty krajowe

1. Roszczyk S.: Obliczanie asynchronicznej przetwornicy częstotliwości, Sesja naukowa PG, 1952.
2. Roszczyk S.: Rozruch silnika szeregowo - bocznikowego, Sesja naukowa PG, 1952.
3. Roszczyk S.: Analiza zmienności prądu w obwodzie zwartym prądnicy Rosenberga, Sesja naukowa PG, 1953.
4. Roszczyk S. (współautor): Uzupełnienie teorii prądnicy Rosenberga, Sesja Naukowa PG, 1954.
5. Roszczyk S. (współautor): Nowy schemat prądnicy Rosenberga, Sesja Naukowa PG, 1954.
6. Roszczyk S.: Metadyny, praca doktorska (kandydacka), maszynopis, 117 s., PG, czerwiec, 1954.
7. Roszczyk S.: Próba metadyny przetwornicy w układzie krzyżowym, Sesja Naukowa PG, 1956.
8. Roszczyk S.: Metadyny, Zeszyty Naukowe PG, nr 14, Elektryka, s. 69-105, 1958.
9. Roszczyk S.: Uproszczona metoda obliczania podstawowych parametrów zwarcia maszyn prądu małego, Wiadomości M-5, nr 2, 1958.
10. Roszczyk S.: Zwarcie udarowe w maszynach elektrycznych prądu stałego, Budownictwo Okrętowe, nr. 8 (cz.1) i nr. 9 (cz.2), 1958.
11. Roszczyk S.: Uwagi o budowie prądnic synchronicznych okrętowych, Wiadomości M-5, nr 4, 1958.
12. Roszczyk S. (współautor): Prądnice AT na statkach francuskich, Budownictwo Okrętowe, nr 4, 1959.
13. Roszczyk S.: O współpracy Katedry Maszyn Elektrycznych P.G. z Zakładem M-5, Wiadomości M-5, Wrocław, nr 1, 1960.
14. Roszczyk S.: Recenzja książki autorów K. P. Kovacs, J. Racz, Transiente Vorgänge in Wechselstrommaschinen (Ung. Akad. der Wissenschaften, Budapest 1959), Przegląd Elektrotechniczny, nr 2, 1961.
15. Roszczyk S.: Wyznaczanie rozkładu prądów w prętach klatek tłumiących maszyn synchronicznych z wystającymi biegunami przy rozruchu asynchronicznym, Zeszyty Naukowe PG, Elektryka, nr X, 1965.
16. Roszczyk S.: Praca jednofazowa prądnicy synchronicznej trójfazowej, Zeszyty Naukowe PG, Elektryka, nr XI, 1965.

17. Roszczyk S.: Analiza fizyczna symetrycznego zwarcia udarowego w maszynie synchronicznej, Referat na Sesję Naukową PG, 1965.
18. Roszczyk S.: Analiza fizyczna symetrycznego zwarcia udarowego w maszynie synchronicznej, Zeszyty Naukowe PG, Elektryka, nr XIV, 1966.
19. Roszczyk S.: XXXV lat dydaktyki na Wydziale Elektrycznym PG, Zeszyt Naukowe PG, Elektryka LII, 1982.
20. Roszczyk S.: Parametry prądnic synchronicznych okrętowych na tle rozwoju systemów elektroenergetycznych okrętowych, Przegląd Elektrotechniczny, 1980.
21. Roszczyk S. (współautor): Narażenie prętów klatki w silniku asynchronicznym głęboko żłobkowym przy pracy przerywanej, Zeszyty Problemowe - Maszyny Elektryczne, 32, 1981.
22. Hryniewicz J., Roszczyk S.: Narażenie silników asynchronicznych klatkowych przy współpracy prądnicy wałowej z zespołami elektrowni „wolno stojącej”, Zeszyty Naukowe WSM w Szczecinie, 1982.
23. Roszczyk S.: Perspektywy zastosowania nadprzewodnictwa w energetyce i elektrotechnice okrętowej (referat plenarny), Materiały V Konferencji Elektrotechniki Okrętowej, Gdynia, 1986.
24. Roszczyk S.: Rozwój maszyn synchronicznych z nadprzewodzącym uzwojeniem wzbudzenia, Materiały Sesji Naukowej 40-lecia Wydziału Elektrycznego PG, Gdańsk, 1986.
25. Roszczyk S.: Prądnice wałowe w układach elektroenergetycznych okrętowych (referat plenarny), Sesja Naukowa WSM w Gdyni, Gdynia, 1986.

8.3. Publikacje i referaty za granicą

1. Roszczyk S., Hryniewicz J.: Elektronenergie-Versorgungsanlagen und Schiffen mit Wellengeneratoren, Materiały 4 Symposium Maritime Electronic, Rostock (NRD), 1983.
2. Roszczyk S.: Wichtige technische und ekonomische Eigenschaften der Wellengeneratoren und ihre Kupplung mit dem autonomen Bordnetz, Materiały 5 Symposium Maritime Electronic, Rostock (NRD), 1985.

9. BIBLIOGRAFIA

1. Musiał E.: Dzieje Wydziału Elektrotechniki Automatyki (1904-2004) [w:] (Red. Grono A.) Wydział Elektrotechniki i Automatyki wczoraj i dziś, Księga Jubileuszowa 1904-2004, Politechnika Gdańska, Gdańsk 2004, s. 59 (LME), s. 94 (Katedry), 115 -116 (ZMiNE)
2. Sylwetki samodzielnych pracowników Wydziału po II wojnie światowej, [w:] (Red. Grono A.) Wydział Elektrotechniki i Automatyki wczoraj i dziś, Księga Jubileuszowa 1904-2004 Politechnika Gdańska, Gdańsk 2004, s.204-205 (SK), 237-238 (SR).
3. Świsulski D.: Profesor Stanisław Kaniewski, Zasługi dla elektryki na Wybrzeżu, SEP Oddział Gdańsk, <http://www.sep.gda.pl/historia/zasluzeni-dla-elektryki-na-wybrzezu/Stanislaw-Kaniewski>, data dostępu 11.08.2013 r.
4. Ronkowski M.: Wspomnienie o Profesorze Stefanie Roszczyku, Biuletyn Informacyjny PTETiS Oddz. Gdańsk, Nr 33, 2019, s. 25–26.
5. Ronkowski M., Nieznański J., Wilk A.: Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych Politechniki Gdańskiej. Osiągnięcia i perspektywy, II Seminarium Wybrane Zagadnienia Elektrotechniki i Elektroniki – WZEE'2001 (Organizatorzy PTETiS – Politechnika Gdańska), Zeszyty Naukowe Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, Nr 16, 2001, s. 117–138.
6. Nieznański J.: Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych, [w:] Wydział Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej 2004–2013, red. Świsulski D., Gdańsk 2014, s. 59–71.
7. Ronkowski M., Chrzan P. J.: Rodowód Katedry Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych Politechniki Gdańskiej z lat 1945–1969, Sesja Naukowo-Historyczna 75 lat Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, Gdańsk, 17 listopada 2020, Zeszyty Naukowe Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, Nr 69, s. 35-38.
8. Dokumenty w teczce osobowej Stefana Roszczyka w Archiwum Politechniki Gdańskiej.

PROFESSOR STEFAN ROSZCZYK (1918 - 1996) – TUTOR OF MANY GENERATIONS OF ELECTRIC ENGINEERS, OUTSTANDING TEACHER, AUTHORITY IN THE FIELD OF ELECTRICAL MACHINES

The article presents a curriculum vitae, as well as the most important scientific and professional achievements of Stefan Roszczyk, an outstanding specialist in the field of electrical machines theory and design, and as well as an outstanding teacher, professor at the Electrical and Control Engineering Faculty of the Gdansk University of Technology (1946-1996), head of the Chair of Electrical Machines.

Keywords: Stefan Roszczyk, electrical machines, Gdansk University of Technology.